

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 260/2024- 17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 24CoP/15/2024 z 20. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením krajského súdu. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Okrem toho sťažovateľka navrhuje odložiť vykonateľnosť uznesenia Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 38P/284/2023 z 20. decembra 2023 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu.
2. Okresný súd vo výroku II uznesenia z 20. decembra 2023 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým upravil styk otca s maloletými dcérami (nar. 2019 a 2021) tak, že je oprávnený stretávať sa s nimi každý páry týždeň od piatka 18.00 h do nedele 18.00 h.
3. O sťažovateľkinom odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že výrok II zmenil a okrem úpravy styku otca s maloletými upravil aj podmienky ich odovzdania a preberania. V čase začatia styku otec prevezme dcéry v mieste bydliska matky a následne po ukončení styku si matka prevezme dcéry v mieste bydliska otca.

4. Krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na fakt, že sťažovateľka v krátkom čase dvakrát premiestnila deti bez súhlasu otca, ktorý ale neoprávnené premiestnenie nenamietal. Najprv išlo o presťahovanie zo Župčian do Bardejova (február 2022) a neskôr do Bratislavy, kde sa sťažovateľka zamestnala. Odvolací súd ďalej konštatoval, že najväčším stresujúcim faktorom vplývajúcim na deti je konfliktný vzťah rodičov (sťažovateľka sa zo spoločnej domácnosti odsťahovala pre násilné správanie otca maloletých, pozn.). Poukázal na protirečivé vyjadrenia sťažovateľky, podľa ktorých na jednej strane uvádzala, že otec nevyužíva poskytnutý priestor na stretávanie sa deťmi, a na druhej strane tvrdila, že maloletým spôsobuje stres a boja sa ho. Krajský súd vyjadril pochybnosti v tom smere, či tento stres u detí nie je vyvolaný aj ich sťahovaním a vytrhnutím zo známeho prostredia dvakrát po sebe v relatívne krátkom časom rozmedzí.

5. Potrebu bezodkladne upraviť pomery v rodine krajský súd odôvodnil tým, že dovtedy nariadený styk otca s deťmi sa nerealizoval jednak kvôli partnerským nezhodám, ale aj pre možnosti na strane otca v súvislosti so sťahovaním detí.

6. V závere napadnutého uznesenia krajský súd uviedol, že vo veci nariadeného neodkladného opatrenia bolo potrebné okrem úpravy styku rozdeliť aj záťaž spojenú s odovzdávaním a preberaním detí rovnomerne medzi rodičov, obzvlášť za situácie, keď matka svojvoľne zmenila bydlisko detí, čím výrazne prispela k zhoršeniu situácie.

7. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za neodôvodnené a prekvapivé. V ústavnej sťažnosti tvrdí, že krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nereagoval na jej odvolacie námietky a pripísal jej tvrdenia, ktoré vo svojich podaniach neprezentovala.

8. Sťažovateľka nesúhlasí so záverom krajského súdu, že neoprávnené premiestnila deti. K prvotnému presťahovaniu došlo v dôsledku agresívneho správania partnera a do Bratislavy sa presťahovala po skončení materskej dovolenky, pričom nastúpila na pôvodné pracovné miesto učiteľky na základnej škole. Tiež zdôraznila, že otec maloletých neurobil žiadne kroky smerujúce k návratu detí na miesto pôvodného bydliska.

9. Ďalej sťažovateľka tvrdí, že krajský súd nereagoval na jej námietku, že styk otca s maloletými nemarí, ale otec možnosť styku využíva iba občasne.

10. Ako prekvapivé označila napadnuté uznesenie v tom, že otec v konaní o neodkladnom opatrení ani nežiadal úpravu podmienok preberania a odovzdávania maloletých. Okrem toho krajský súd jej neposkytol priestor na vyjadrenie sa k otázke prerozdelenia ciest spojených s odovzdaním a preberaním detí.

11. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľka predostiera argumentáciu spojenú s okolnosťami týkajúcimi sa motorového vozidla a spochybňuje tvrdenie krajského súdu o zaužívanej aplikačnej praxi týkajúcej sa rozdelenia záťaže spojenej s odovzdávaním a preberaním maloletých.

12. V závere sťažovateľka argumentuje, že nie je v najlepšom záujme maloletých detí, aby s nimi po ukončení styku s otcom (o 18.00 h) cestovala verejnou dopravou zo Župčian do Bratislavy (približne 400 km) v situácii, v ktorej nemôže využívať motorové vozidlo z dôvodu, že otec neoprávnené zadržáva doklady potrebné na jeho prevádzku.

13. Návrh na odloženie vykonateľnosti uznesenia okresného súdu v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu sťažovateľka odôvodňuje ohrozením vlastného zdravia, ako aj zdravia maloletých v dôsledku nočného cestovania.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. dohovoru) a práva na ochranu súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý v rámci neodkladného opatrenia upravil podmienky odovzdávania a preberania maloletých ich rodičmi.

15. Prieskum uznesení o neodkladných opatreniach ústavným súdom, ktorý nie je opravnou inštanciou sústavy všeobecných súdov a ide o rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností strán spravidla nezasahuje konečným spôsobom, je zdržanlivý. Meritórne tieto rozhodnutia možno posúdiť iba v ojedinelých prípadoch a len za celkom výnimočných okolností, ak došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 435/2021, I. ÚS 19/2020). Aj v konaní o neodkladnom opatrení však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení musí mať predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (III. ÚS 643/2022, III. ÚS 347/2023).

16. Nariadenie neodkladného opatrenia predstavuje dočasný zásah do základných práv, ku ktorému dochádza na základe súdneho rozhodnutia. Preto sú podmienky nariadenia neodkladného opatrenia upravené zákonom – Civilným sporovým poriadkom, ktorý ako podmienky nariadenia neodkladného opatrenia ustanovuje na strane jednej potrebu bezodkladnej úpravy pomerov a na strane druhej osvedčenie dôvodnosti trvania nároku, ktorému sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana.

17. Argumentácia sťažovateľky sa zameriava na hodnotenie napadnutého uznesenia ako nedostatočne odôvodneného a prekvapivého. Z ústavnej sťažnosti predovšetkým jednoznačne vyčnieva sťažovateľkin nesúhlas s tým, že dvakrát v mesiaci by mala prebrať deti o 18.00 h v mieste bydliska otca – v Župčanoch a premiestniť sa nimi do Bratislavy.

18. Akokoľvek je pochopiteľné, že sťažovateľka sa v pozícii samoživiteľky presťahovala do Bratislavy, aby zabezpečila sebe a svojim dvom maloletým dcéram finančnú istotu, je potrebné poukázať na fakt, že tak urobila bez súhlasu otca. Zároveň je v tejto súvislosti potrebné poukázať na to, že je iste v najlepšom záujme maloletých, aby sa na ich výchove otec aktívne zúčastňoval, pokiaľ dosiaľ v konaní nevyšli najavo žiadane okolnosti, ktoré by boli schopné spochybniť jeho rodičovské kompetencie.

19. Z príloh, ktoré k ústavnej sťažnosti pripojila sťažovateľka, je evidentné, že medzi rodičmi pretrváva nevyriešený konflikt, ktorý narúša ich schopnosť komunikácie, čo sa odzrkadľuje aj v schopnosti dohodnúť sa na podmienkach odovzdávania a preberania maloletých.

20. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha ďalšieho preskúmania správnosti rozhodnutia o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Účelom konania pred ústavným súdom je však ochrana ústavnosti, a nie poskytnutie ďalšieho opravného prostriedku umožňujúceho prehodnocovať správnosť záverov všeobecných súdov. Pokiaľ ide o namietanú neodôvodnenosť napadnutého uznesenia, tak zo strany sťažovateľky ide o opakovanie námietok, ktoré uviedla v odvolaní a s ktorými sa krajský súd vyrovnal. Rozhodnutiu krajského súdu nemožno vyčítať, že sa nezaoberalo podrobne všetkými tvrdeniami sťažovateľky, keďže zistenie skutkového stavu založené na úplnom dokazovaní bude predmetom konania vo veci samej. Účelom postupu, ktorý predchádza rozhodnutiu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nie je definitívne zistenie skutkového stavu, ale zistenie naliehavosti potreby dočasnej úpravy pomerov.

21. Sťažovateľkinu námietku, že napadnuté uznesenie je arbitrárne a prekvapivé, považuje ústavný súd za neopodstatnenú. Krajský súd v spojení s odôvodnením uznesenia okresného súdu v okolnostiach danej veci primeraným a ústavne udržateľným spôsobom reagoval na argumenty oboch rodičov, ktoré mali súvis s nariadením neodkladného opatrenia pri poskytovaní predbežnej a dočasnej úpravy pomerov.

22. Za prekvapivé nie je možné považovať, že krajský súd nad rámec uznesenia okresného súdu upravil aj podmienky spojené s odovzdaním a preberaním detí, a to najmä s ohľadom na nefungujúcu komunikáciu medzi rodičmi. Okrem toho aj otec maloletých podal proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia odvolanie, v ktorom okrem iného namietal aj okolnosti spojené s odovzdaním a preberaním maloletých. Za danej situácie sa rozdelenie ekonomickej a časovej záťaže spojenej s cestovaním medzi oboch rodičov javí ako primerané a spravodlivé.

23. I keď je možné pochybovať o vhodnosti zvoleného prístupu (návrat v nedeľu v neskorých večerných hodinách), je potrebné zdôrazniť, že (i) neodkladné opatrenie má jednoznačne dočasný charakter, (ii) maloleté nie sú vo veku povinného predškolského vzdelávania a (iii) je nepochybné v záujme maloletých vybudovanie pevných väzieb s ich otcom.

24. Ústavný súd poukazuje na III. výrok okresného súdu z 20. decembra 2023, podľa ktorého nariadené neodkladné opatrenie bude trvať do skončenia konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 27P/211/2023 alebo sp. zn. 28P/53/2023. Predmetom týchto konaní je aj úprava rodičovských práv a povinností. Určitý diskomfort spôsobený neodkladným opatrením môže byť motivujúcim faktorom pre vyriešenie úpravy rodičovských práv a povinností, čo je bezpochyby v najlepšom záujme maloletých. Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že na najlepší záujem maloletých je vždy povinný prihliadať nielen súd, ale táto úloha je predovšetkým v rukách rodičov, ktorí nesú plnú zodpovednosť za zdravý vývoj svojich detí.

25. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v odôvodnení napadnutého krajského súdu nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu, preto dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné podľa

§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky pre jej zjavnú neopodstatnenosť nebol dôvod, aby ústavný súd rozhodol o návrhu sťažovateľky na odklad vykonateľnosti uznesenia okresného súdu z 20. decembra 2023 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu